

POVODOM ČLANKA Dr ZLATKA VINCE-a, PRETISKANOG U VJESNIKU PROVINCIJE SV. JERONIMA
21 (1979) BR. 6. STR. 393.*

Dr O. MIJO BRLEK

Tri dan aposlije objavljivanja članka o J. STULLIJU u zagrebačkom *Vjesniku*, javlja mi se dr Zlatko Vince: »Prošlo je već dosta vremena kako smo razgovarali u Zagrebu u mojoj sobi na filozofskom fakultetu. Nakon toga nisam ništa čuo o Vama iako bi me zanimalo kako ste, kako Vaše zdravlje i kako napreduje knjiga o Stulliju. Nedavno smo imali sastanak Hrvatskoga filološkog društva te sam predložio da bi bilo dobro da se 250. obljetnica smrti zaslužnog leksikografa obilježi kakvim simpozijem ili slično, na što mi je, također član predsjedništva HFD-a, prof. R. Filipović rekao da će Akademija prirediti takvu proslavu u Dubrovniku. Ja sam mu se na to zahvalio. Da sam to znao nekoliko dana prije, mogao sam u svome članku o Stulliju, koji je objavljen prošloga utorka u kulturnoj rubrici u *Vjesniku*, točnije to naznačiti. Tako sam samo rekao kako se u Dubrovniku sprema studija ili knjiga o Stulliju, jer nisam ništa pobjliže o tom znao.«

Na to sam pismo odgovorio, upotpunjujući i ispravljajući neke, njemu djelomično poznate podatke: »Primio sam Vaše pismo i pročitao Vaš članak u *Vjesniku*. Potpuno se slažem s Vama, čak usvajam naslov: *Pasionirani leksikograf*. Što se tiče godine rođenja, prilažem prijepis iz dubrovačkog Arhiva (Maticе krštenih), gdje stoji da je Mihajlo Antun rođen 23. travnja 1730, odmah kršten zbog smrtne pogibelji, a to je objavio njegov ujak dum Đivo Šumanović, dok je svečane obrede, s kumovima, održao don Luko Bobani, u katedrali 12. studenoga 1730.

Govori se, još nije definitivno odlučeno, bit će domala, o simpoziju u Dubrovniku, dogodine u ovo vrijeme. U tom vidu pripremam predavanje: *O rukopisnoj baštini J. Stullija*. Za dubrovačke *Anale* predao sam članak, zapravo prilično opširnu studiju, uglavnom o dubrovačkom periodu života s podacima koji obuhvaćaju čitav život. Temeljim se uglavnom na izvorima pronađenim u dubrovačkim arhivima. Rezultati istraživanja u bečkim i budimpeštanskim arhivima bit će obrađeni u posebnoj studiji, dok završni dio života od g. 1804—1817. predstavlja gradivo završne studije. Sve to povezano i upotpunjeno, samo po sebi, s izdavanjem najvažnijih dokumenata, stvara monografiju.

* Posebni otisak iz *Vjesnika provincije sv. Jeronima* br. 1 (XXII) str. 71—80 (1989).

Vaša je zasluga što ste mi poslali adresu dr L. Hadrovicsa, mađarskog akademika. Pisao sam mu, odgovorio mi je i predložio sastanak u Zagrebu. Na tom sastanku posudio mi je svoje spise. Pomognut tim kratkim ispisima pregledao sam g. 1977. u budimpeštanskom Državnom arhivu i dao snimiti poznati materijal, a sve to s preporukom i na troškove Jug. akademije. Poslije toga dao sam se na traženje posve nepoznatog materijala. Akademija mi je ponovno došla u susret, pa sam g. 1978. kao gost Mađarske akademije ponovno bio u Budimpešti i u četiri arhiva pronašao do sada lijepi broj sasvim nepoznatih izvora. Dok je dr Hadrovics imao pred očima pitanje pravopisa, mene zanima Stulli u punom opsegu i sa sviju strana. Iz tridesetak arhiva u kojima sam proučavao, ili iz kojih sam dobio podatke, posjedujem, mislim, preko 90 posto gradiva s preko hiljadu xeros-snimaka. Kad sam prvi put istraživao u Budimpešti, dr Hadrovics mi je u svemu izašao na ruku, bio sam jednom njegov gost, dok je za vrijeme moga drugoga boravka bio na liječenju.« (Pismo, dne 14. listopada 1979).

Mogu još dodati, za *Vjesnik Provincije*, da sam se 20. listopada 1979. sastao sa dr R. Filipovićem, akademikom, i predsjednikom Filološkog razreda Akademije, dr J. Torbarinom, koji je sa strane Akademije zadužen za izdanje moje monografije o Stulliju, te dr B. Finkom. Osim o monografiji, razgovor se vodio o izboru tema za predavanja na simpoziju, te o mogućnostima izložbe koja bi zahvatila cjelokupno područje dubrovačke leksikografije. Sve bi se to imalo održati u Dubrovniku, na post-diplomskom studiju u rujnu ili listopadu g. 1980.

Dne 16. studenog održana je u Zagrebu, pod predsjedništvom dr R. Filipovića, sjednica radnog odbora simpozija: iz Dubrovnika su bili prisutni dr I. Perić i Niko Napica, predsjednik Dubrovačkih ljetnih igara.

O DATUMU ROĐENJA J. STULLIJA, LEKSIKOGRAFA

U leksikonima, enciklopedijama, povijestima književnosti, raspravama i biografijama koje govore o J. Stulliju, hrvatskom leksikografu, pronađeno je šest različitih datuma rođenja. Da se u budućim publikacijama izbjegnu sve neispravnosti i utvrdi definitivno točan datum rođenja, pregledao sam u Historijskom arhivu grada Dubrovnika (HAD) *matice krštenih* iz onih vremena i pronašao odgovarajući dokumenat. Prije nego pređem na objavljivanje dokumenta, želim zbog pregleda iznijeti sva dosadašnja pogrešna mišljenja i njihove izvore.

Među autorima koji daju odnosno prenose njegove biografske podatke postoje ove razlike u datumu rođenja:

Jedni navode g. 1729; drugi 11. travnja 1729; treći g. 1730. što je kao takvo ispravno; četvrti 11. travnja 1730, peti 12. studenoga g. 1730, šesti g. 1734.

O raširenosti i uzrocima tih razlika svjedoče slijedeći podaci:

1) *God. 1729.*

Među onima koji g. 1729. navode kao godinu rođenja nalazi se *Bibliografija hrvatska* Ivana Kukuljevića Sakcinskoga¹; češki *Slovník Naučný*,

¹ IVAN KUKULJEVIĆ SAKCINSKI, *Bibliografija hrvatska*, dio I., Zagreb 1890., str. 155: »Stulli Joakim, frančeskan Dubrovčanin (rod. 1729.—†1817)«.

Prag 1870. u biografiji²; Ottuv, *Slovník Naučný*, Prag 1906. u kratkom biografskom prikazu³; velika talijanska enciklopedija (Treccani)⁴; *Dizionario enciclopedico italiano* (Treccani), Roma 1960⁵; Stanojevićeva *Narodna enciklopedija*⁶; *Enciklopedija Leksikografskog zavoda*⁷; *Leksikon Jugoslavenskog leksikografskog zavoda*⁸. Među povjesničarima književnosti: Paul Safarrik, *Geschichte der südslawischen Literatur*⁹; David Bogdanović¹⁰; Slavko Ježić, *Hrvatska književnost od početka do danas (1100—1941)*¹¹; Đuro Körbler *Nove dvije publikacije o dubrovačkim franjevcima*¹²; zatim Jakša Ravlić u povijesti hrvatskog narodnog preporoda¹³ i Hrvoja Tartalja u raspravi: *Djelo ljekarnika prirodoslovaca u Dubrovniku*¹⁴.

2) God. 1729, dne 11. travnja.

Kruno Krstić u *Enciklopediji Jugoslavije*¹⁵.

3) God. 1730, bez pogrešnog dana i mjeseca rođenja, ispravna je, pa autore koji je donose ne navodim.

4) God. 1730, dne 11. travnja.

² *Slovník Naučný*. V Praze 1870., 1097b: »STULLI, Jachim, františkan, nar. 1729 v Dubrovnicé...«

³ OTTUV, *Slovník Naučný*. Ilustrovaná Encyklopaedie Obecných Vedomostí. vol. 24, v Praze 1906, p. 300b: »STULLI: 1) S. Joachim františkan, leksikograf srbsko-chorv (*1729 v Dubrovniku — †1817 T.)«

⁴ *Enciclopedia italiana* (Treccani), Roma 1936, col. 1:« STULLI. — Famiglia di Ragusa Dalmazia) che diede parecchi uomini notevoli tra la fine del secolo XVIII e i primi del secolo XIX. Primo cronologicamente e più importante tra tutti è GIOACCHINO (nato nel 1729, morto il 12 aprile 1917.) dei minori osservanti, che dedicò tutta la sua vita al *Vocabolario italiano-illirico-latino* diviso in due tomi, nei quali si contengono le frasi più usitate, più difficili e più eleganti, i modi di dire, i proverbi, ecc., uscito in edizione definitiva a Ragusa nel 1810.

O trima netočnostima u tekstu biti će obaviještena direkcija Enciklopedije.

⁵ *Dizionario enciclopedico italiano* (Treccani), Roma 1960, p. 760: »Tra essi Gioacchino (Croato Ioakim) letterato (1729—1817) dei minori osservanti, che dedicò tutta la sua vita...«

⁶ S. STANOJEVIĆ, *Narodna enciklopedija*, knj. 4, Zagreb 1929, str. 537: »STULIĆ JOAKIM (Stulli). leksikograf (1729, Dubrovnik — 1817, Dubrovnik)«

⁷ *Enciklopedija Leksikografskog zavoda*, sv. 7 Zagreb 1964, str. 217: »STULLI, Joakim leksikograf (Dubrovnik 1729—1817), franjevac. Izradio veliki enciklopedijski rječnik u tri dijela: *Lexicon latino-italico-illyricum* (Budimpešta 1801); *Rječoslovlje iliričko-italijansko-latinsko* (Dubrovnik 1806); *Vocabolario italiano-illirico-latino* (Dubrovnik 1810). Uz Belostenčev, taj rječnik važio je dugo kao najbogatiji izvor i tumač jezičnoga blaga, imao je snažan utjecaj na našu preporodnu književnost.

⁸ *Leksikon Jugoslavenskog leksikografskog zavoda*, Zagreb 1974, str. 240: »STULLI, Joakim (1729—1817), dubrovački leksikograf, franjevac, sastavio veliki enciklopedijski rječnik u 3 dijela: *Rječoslovlje iliričko-talijansko-latinsko* (1801—1810).«

⁹ P. J. ŠAFARIK, *Geschichte der südslawischen Literatur*, vol. II. Prag 1865, p. 87: »JACIM STULLI... aus Ragusa geboren in Jahre 1729, Priester des Franciscaner-Ordens in Dalmatien.«

¹⁰ DAVID BOGDANOVIĆ, *Pregled književnosti hrvatske i srpske* knj. I., izd. 3, Zagreb, str. 366: No od svih književnika što su ih dubrovački franjevci dali narodu svome, začijelo je najzaslužniji bio leksikograf JOAKIM STULLI (Stulj, 1729—1817), koji je napisao latinsko-talijansko-ilirički rječnik, najbolji od naših starijih rječnika...!«

¹¹ SLAVKO JEŽIĆ, *Hrvatska književnost od početka do danas (1100—1941)*, Zagreb 1944., str. 165: »U to je doba i franjevac Joakim Stulli (1729—1817) izdao svoj veliki rječnik; (lat.-tal.-ilirski, 1801; II. il.-lat.-tal. 1806 »Rječoslovlje«; III. tal.-ilir.-lat., 1810)«.

¹² ĐURO KÖRBLER, *Nove dvije publikacije o dubrovačkim franjevcima*, u *Nastavni Vjesnik* 25 (1916) str. 228.

¹³ JAKŠA RAVLIĆ, *Hrvatski narodni preporod*, u *Hrvatski narodni preporod*. I. Ilirska knjiga Zagreb 1965, str. 14.

¹⁴ HRVOJE TARTALJA, *Djelo ljekarnika, prirodoslovca u Dubrovniku*, u *Acta historica medicinae, stomatologiae, pharmaciae, veterinae* 1977. br. 2 str. 46.

¹⁵ *Enciklopedija Jugoslavije*, sv. 8. Zagreb 1971, str. 20 s.

Ovim datumom služe se Bartolomej Kopitar (1780—1844) u svojoj recenziji Stullijevo rječnika¹⁶; sveučilišni profesor u Grazu dr Franz Krones von Märchland u povijesti dubrovačkog franjevs. samostana i biografiji našeg leksikografa¹⁷; Velimir Deželić u *Znameniti i zaslužni Hrvati*, zborniku izdanom prigodom hiljadugodišnjice hrvatskog kraljevstva¹⁸.

5) *God. 1730, dne 12. studenog.*

Giovanni Marotti tražio je i pronašao *Matice krštenih* u HAD-u, međutim potkrala mu se krupna pogreška, i mjesto pravog datuma rođenja i krštenja u nuždi, koji stoje u sredini dokumenta, uzео je datum koji se nalazi na samom početku dokumenta, a to je datum naknadno obavljenih molitava i obreda bez krštenja u katedrali, šest i po mjeseci poslije rođenja¹⁹.

6) *God. 1734.*

Odgovornost za ovaj neispravan podatak pripisuje se o. Ambrozu Markoviću (†1834), koji je u nastavljanju *Nekrologija* (biografije pok. braće) dubrovačke franjevačke provincije veli u Stullijevoj biografiji da je umro u 83. godini života: »in eta di anni 83«²⁰, »aetatis suae trium et octoginta«²¹. Prema tome, ako se od g. 1817, godine stalno utvrđene smrti odbiju 83 godine, slijedi da se Stulli rodio g. 1734.

Markovićev podatak preuzimlje poznati farmacist male braće, Ivan Ev. Kuzmić (†1880), u kratkom, službenom izvještaju povijesti dubrovačke provincije²², a njime se poslužio O. Donat Fabijanić u povijesti franjevačkog reda u Dalmaciji i Bosni²³.

Benvenuto Rode objavljuje kompletni *Nekrologij* dubrovačke provincije, a Marković dijelom, g. 1914. u Quaracchi (Firenze), u poznatoj franjevačkoj kolekciji *Analecta Franciscana*, bez ispravaka gledom na Stullija²⁴.

Netom navedene autore, među ostalima, slijede i fra Sigismund iz Mletaka²⁵, zatim u člancima objelodanjenim g. 1967. prigodom stogodišnjice smrti Frano Jurić, koji misli da se Joakimova majka zvala Marija²⁶; Stje-

¹⁶ BARTH. KOPITARS, *Kleinere Schriften*, herausgegeben von Fr. Miklossich, Wien 1857, p. 14. Prevedeno na hrvatski BERTOLOMEJ KOPITAR, *O Rječniku Joakima Stullija u Glasnik Dalmatinski*, Zadar 9 (18. XII 1857), br. 101, str. 4: Gospodin O. Jakim Stulli, misnik frančiškanskoga Reda Dubrovačke Beržave, sastavitelj rječnika latinsko-talijansko-ilirskog, rodio se u Dubrovniku 11. travnja 1730.«

¹⁷ FRANZ KRONES DE MARCHLAND, *Il convento dei francescani in Ragusa*. — P. *Gioachino Stulli*; *la storia di un vo cabolario*, u *Il Dalmata* 20 (2. IX. 1885) n. 45, p. 1. Prevod iz *Bellage zur Allgemeinen Zeitung*, München 1884, N. 279.

¹⁸ *Znameniti i zaslužni Hrvati*, Zagreb 1925. str. 249 b: Stulli Joakim, franjevac leksikograf. Rodio se 11. IV. 1730 u Dubrovniku, a tamo i umro 12. IV. 1817. (VI. Deželić).

¹⁹ GIOVANNI MAROTTI, *Il gesuita Ardello Della Bella, il francescano Gioacchino Stulli, e i loro vocabolari u Sanctus Blasius*, Dubrovnik 43 (1940) n. 9. p. 67: »Religioso ben differente fu il padre Gioacchino Stulli, al secolo Michele-Antonio, nato in Ragusa il 12 novembre 1730 da Marco ed Elena Siimanovich«.

²⁰ A. MARCOVICH, *Continuazione del Necrologio*, Rukopis male braće, str. 77 piše da je umro: il di 12 d'aprile 1817. in età di anni 83«.

²¹ B. RODE, *Necrologium Fratrum Minorum de Observantia Provinciae S. Francisci Ragusii*, in *Analecta Franciscana* na, tom. VI, Ad Claras Aquas 1514, n. 830, p. 514.

²² G. E. CUSMICH, *Cenni storici sui Minori Osservanti di Rogusa*, Trieste 1864, p. 59.

²³ P. DONATO FABIANICH, *Storia dei Frati Minori*, vol. II Zara 1864, p. 205.

²⁴ B. RODE, *ibid.*... aetatis suae trium et octoginta...«

²⁵ FR. SIGISMONDO DA VENEZIA, *Biografia serafica degli uomini illustri...*, Venezia 1816, p. 856 b: »Cessò di vivere in Ragusa l'anno 1817, di anni 83 di età, benemerito per faticosi ed utili studi«.

²⁶ F. JURIC, O. Joakim Stullić, *hrvatski leksikograf. Prigodom stogodišnjice njegove smrti 1817—1917.*, u *Prava Crvena Hrvatska* 1 (1917), br. 655, str. 1: »O. Joakim potomak je poznate obitelji Stulli u Dubrovniku. Rodio se g. 1734. od oca Marka Stulli i majke Marije«.

F. JURIC, *Joakim Stullić, hrvatski leksikograf. O njegovoj stogodišnjici rođenja* (sic), u *Hrvatska Prosvjeta* Zagreb 5 (1918) br. XI—XII, str. 376: »O. Joakim rodi se g. 1734. od oca Marka i majke, mislimo Marije«.

pan Musulin u historijskom prikazu hrvatske i srpske leksikografije²⁷, te nedavno dr Zlatko Vince u svojoj knjizi *Putovima hrvatskog jezika*²⁸.

Prvi koji indirektno pokreće pitanje datuma rođenja jest dr Constanta von Wurzbach, *Biographisches Lexicon des Kaiserthums Oesterreich*, budući u Stullijevoj biografiji navodi tri moguća datuma rođenja: g. 1729, zatim po Miklošiću 11. travnja g. 1730, te konačno g. 1734²⁹. Međutim, koliko mi je poznato, nitko se nije osvrnuo na to, iako u biografiji koju je malo prije smrti Joakimove napisao njegov subrat Inocent Čulić († 1852) piše da je rođen g. 1730³⁰. Isti datum donosi službeni katalog redovnika dubrovačke provincije, sastavljen 1. travnja g. 1790³¹, a u svojoj predstavi, upućenoj 18. travnja g. 1786. bečkom Nadbiskupskom ordinarijatu, Stulli počinje svoju obranu: »Ego, P. Joachimus Stulli. 56 annorum, Franciscanus, ex Provincia Ragusina, ab Archiepiscopo Ragusino ordinatus, in Ordine iam ab 34. anno, fui Vicarius, Magister novitiorum et Guardianus«³².

Sve te razlike u datumima rođenja traže da se to pitanje definitivno riješi i skine s dnevnog reda.

U Historijskom arhivu grada Dubrovnika pod signaturom: *Maticae krštenih. Grad. Kršteni 1729—1758. f. 24r* stoji da je Mihajlo Antun, sin Marka Stulli i Jelene (ne Marije kako je napisao F. Jurić) rođ. Šumanović, došao na svijet 23. travnja g. 1730. i u smrtnoj pogibelji odmah kršten, od ujaka don Điva Šumanovića, dok je molitve i ostale svečane obrede, ali bez krštenja, u prisustvu kumova obavio don Luko Bobani i to tek 12. studenoga g. 1730.

A da su Mihajlo Antun i fra Joakim jedna te ista osoba svjedoče službeni dokumenti dubrovačke provincije o primanju Mihajla, sina Marka Stulli g. 1751. u franjevački red³³, a na svečanoj vesticiji tom je Mihajlu nadjenuto ime fra Joakim³⁴.

U potvrdu onoga što je rečeno, evo latinskog teksta iz Matica krštenih. Grad. Kršteni 1729—1758, f. 24 r.:

²⁷ STJEPAN MUSULIN, *Hrvatska i srpska leksikografija*, u: *Filologija* 2 (1959). str. 51.

²⁸ ZLATKO VINCE, *Putovima hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb, 1978. str. 156: »Nakon objavljivanja Della Bellina rječnika, što ga je priredio i proširio novim riječima Petar Bašić g. 1785, izlazi početkom 19. stoljeća nekoliko svezaka velikog rječnika marljivog i ustrajnog dubrovačkog leksikografa Joakima Stulija (1734—1817). Stulli je, radeći neumorno oko pola stoljeća, napisao najveći rječnik u povijesti naše starije leksikografije...«

²⁹ DR. CONSTANT VON WURZBACH, *Biographisches Lexicon des Kaiserthums Oesterreich*, vol. 40, Wien 1880, 191 a na početku iscrpne Stullijeve biografije piše: »STULLI Giochino (Lexicograph und Franciscaner, geb. zu Ragusa im J. 1729; nach Miklosich 11 April 1730., n. A. erst 1734., gest. ebenda 12 April 1817. —«.

³⁰ HAD XXI. *Manuli pratici del Conceitere. 2. Memorie*, vol. 22. N. 17: Vita ed opere di Gioacchino Stulli (rukopis).

³¹ Arhiv male braće. *Catalogo dei religiosi componenti la Osservante Provincia di Ragusa*, fatto il di primo di Aprile 1790., p. 2.

³² Diözesanarchiv — Wien, *Kloster. Franziskaner*, fasc. 1760—1789. doc. de die 18 April 1786.

³³ Arhiv male braće: *Decreta et acta in Capitulis et Congregationibus Fratrum Minorum Provinciae Ragusinae* ab an. 1708 ad an. 1795., f. 1 Iv.: »Die 13 Mensis Maii 1751« primljen za klerika Mihajlo Stulli iz Dubrovnika.

³⁴ Arhiv male braće: *Nomina, cognomina, aetas et patria juvenum, quo die, mense et anno quisque eorum Religionis nostrae franciscanae habitum susceperit, a quo, quoque in loco Provinciae Ragusinae et anno*. Ab anno 1700 in a. 1764., f. 63v: »Adi 7 Luglio 1751. In questa Chiesa di S. Savino di Dassa, luogo solito di Noviziato, di quest'Osservante Provincia di Ragusa, furono vestiti di sacro abito all'Altare Maggiore dal P. M. R. Provinciale, Adriano di Venezia, in presenza di tutti i Religiosi di Famiglia, R. D. Michele Spagnoletti di Stagno Sacerdote di anni 24e 1/2 incirca, e Michele di Marco Stulli (Chierico) di Ragusa e li furono imposti i nomi al primo P. Aloisio, al secondo F. Joachino.«

»Anno Domini 1730, die 12 novembris.

Natus est Michael Antonius filius Marci Stulli et Helenae filiae Michaelis Sciumanovich, coniugum, die 23 aprilis, quae fuit feria III. hora 13. quem ob imminens mortis periculum rite domi baptizavit R. D. Joannes Sciumanovich; postea dictus infans delatus fuit ad ecclesiam cathedrallem, cui ego Lucas Bobani, Sacerdos Rachusinus, sacras ceremonias et preces adhibui, et Michael Antonius nomen imposui. Patrini fuerunt nobilis vir Dominus Secundus Giorgii de Buchia et nobilis matrona Pera de Sorgo, uxor Domini Vladislai de Gozze«.

Time je pitanje datuma rođenja definitivno riješeno, utvrđeno ime oca, (Marko), ime majke (ne Marija već Jelena) i doznato da je don Đivo Šumanović, njegov ujak, kršteni kum vlastelin Sekund Đurđa de Buchia, kuma vladika Pera rođ. Sorkočević, žena Vladislava Gučetića.